

ВКСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ	
Регистрационен индекс	Дата
ВСС В 305/	22-06-2022

ОТГОВОРИ

от Красимира Алексиева Филипова – кандидат за избран член на ВСС от квотата на прокурорите

на зададените на основание чл.29и, ал.2 от ЗСВ въпроси от прокурор Атанас Ценов от Върховна касационна прокуратура

Преди да пристъпя към отговори на зададените въпроси считам за необходимо да отбележа, че същите в по – голямата си част не са свързани с дейността на Висшия съдебен съвет, а изискват становища по действащото законодателство и по евентуални бъдещи законодателни инициативи, включително за промяна на Конституцията на Република България.

1.ВЪПРОС №1:

Считате ли за необходимо и бихте ли подкрепили промени в правилата за избор на членове на Висшия съдебен съвет, с които се въвежда ограничение за избор на действащи магистрати от парламентарната квота?

ОТГОВОР:

Не считам, че е необходима промяна в правилата за избор на членове на Висшия съдебен съвет, с които се въвежда ограничение за избор на действащи магистрати от парламентарната квота.

Съгласно чл.130, ал.2 от Конституцията за членове на Висшия съдебен съвет, които не са негови членове по право, се избират юристи с високи професионални и нравствени качества, които имат най – малко петнадесетгодишен юридически стаж. Това са изискванията, които е поставил конституционният законодател, без значение дали се касае за избор на членове от органите на съдебната власт или от Народното събрание. Липсват каквито и да било ограничения за избора на членовете от Народното събрание. Такива не са предвидени, а и не биха могли да бъдат предвидени без промяна в Конституцията, и в Закона за съдебната власт, където в чл.16, ал.3 е пояснено, че изборът по колегии се извършва между съдии, прокурори и следователи, хабилитирани учени по правни науки, адвокати и други юристи с високи професионални и нравствени

качества, съобразно тяхната професионална квалификация и насоченост. Очевидно е, че критериите са качествени и следва да останат такива според мен. Необходимо е водещи да са качествата на конкретния кандидат – професионални и нравствени, и преценката дали същият въз основа на опита, знанията, уменията и моралния си интегритет би могъл да допринесе в положителен аспект за работата на Висшия съдебен съвет и съдебната система като цяло. Без значение е каква точно професия упражнява същият към момента на избора му от Народното събрание. Промяна в смисъл на премахване на възможността за членове на Висшия съдебен съвет от парламентарната квота да бъдат избирани действащи магистрати би довела до дискриминация по признака вид упражнявана юридическа професия и би лишила народните представители от правото им да избират измежду по – широк кръг от доказани професионалисти, включително такива с опит в самата съдебна система.

2.ВЪПРОС №2:

Бихте ли подкрепили предложение на законодателни промени, предвиждащи председателите на ВКС и ВАС и главният прокурор да не са членове на Висшия съдебен съвет, както и да се избират пряко от общите събрания на съдиите и прокурорите?

ОТГОВОР:

Подобен подход изисква задълбочена предварителна преценка за ролята на „тримата големи“ в Пленума на ВСС като членове по право и съответно в двете професионални колегии. Логиката да участват в състава на ВСС произтича от самите правомощия на Пленума и колегиите от една страна, и от друга - от правомощията на всеки един от „тримата големи“ в съответното звено на съдебната система. Те са най – пряката връзка между изборните членове на Висшия съдебен съвет, които нямат качеството на магистрати, и действащите магистрати, включително често ролята им е на коректив при вземането на важни решения с оглед отговорността им за изпълнението и последиците от изпълнението им. В голямата си част организацията и управлението на органите на съдебната власт от административните ръководители е в зависимост от решенията на кадровия орган, предвид което участието на „тримата големи“ в известна степен гарантира съобразяването с професионалните интереси на отделните органи на съдебната власт. В този смисъл е необходимо да се направи предварителна оценка за въздействието на подобна законодателна

промяна върху организацията на работата не само на Висшия съдебен съвет, но и на съдебната система като цяло. В случай, че настоящият въпрос е породен от стремежа към евентуалното ограничаване на „влиянието“ на „тримата големи“, включително положителното такова, върху решенията на Пленума и колегиите, с цел осигуряване на пълна отделеност на ВСС от действащите магистрати и тази самостоятелност бъде преценена като необходима и положителна промяна, то няма пречка да бъдат предприети промени в тази насока.

Що се отнася до възможността председателите на ВКС и ВАС и главният прокурор да се избират пряко от общите събрания на съдиите и прокурорите, то не намирам това решение за удачно. Подобен модел би „капсулирал“ в пълна степен съдебната система и би нарушил гарантирания баланс между отделните видове власти понастоящем. Отделно от това, решението магистратите сами да избират ръководителите си, би могло да отвори „вратата“ към отрицателни практики и последици за съдебната система. Правата на магистратите са защитени при действащия модел на избор, защото макар и опосредено, те „участват“ чрез колегите си, които самите те са избрали за свои представители в съответната професионална квота на Висшия съдебен съвет.

3.ВЪПРОС №3:

Бихте ли подкрепили промени в правилата относно конкурсите за повишаване, предвиждащи въвеждане за ограничение за участие в конкурс за повишаване само непосредствено до по – горестоящото ниво и отмяна на чл.193, ал.6 от ЗСВ?

ОТГОВОР:

Категорично бих подкрепила промяна в правилата относно конкурсите за повишаване чрез въвеждане на посоченото ограничение. Такава промяна би била израз на професионалното начало и ритмичното кариерно развитие. Промените през 2016г., изразяващи се в премахването на външните конкурси на апелативно и върховно ниво, и свеждането им до минимум на окръжно ниво, както и въвеждането на „уседналостта“, бяха сериозна стъпка към утвърждаване на професионализма и ритмичното израстване. Тази стъпка следва да бъде продължена именно с въвеждането на изискване в конкурсите за повишаване да не се допуска „прескачане“ на нивата. По този начин ще се осигури последователно кариерно развитие,

задълбочаване на професионализма, равни права на участниците и по – висока степен на справедливост.

По отношение на отмяната на чл.193, ал.6 от ЗСВ обаче становището ми е отрицателно. Този подход на „чакащата листа“ бе възприет с цел по – бързото заемане на свободните места в органите на съдебната власт и съкращаване на броя и времето на конкурсните процедури. В голяма степен тази цел се постига, тъй като на фона на дълго продължаващите конкурсни процедури се обхващат по – голям брой свободни места, които се заемат в по – кратък период от време. Все пак, полезно би било да се оцени ефектът от прилагането на тази норма, и тогава да се прецени. Би могло да се обмисли намаляването на 9-месечния срок на 6 месеца и включването не само на освободените щатни бройки, а и на новоразкритите, но за тях само до вземането на решението на съответната колегия по чл.193, ал.3 от ЗСВ.

4.ВЪПРОС №4:

Бихте ли подкрепили предложение за промени в правилата относно командироването, предвиждащи премахване на възможността за безсрочно командироване на незаети щатни бройки?

ОТГОВОР:

Отговорът на този въпрос е в известна степен условен. Моето мнение е, че институтът на командироването следва да се прилага по изключение - само при доказана служебна необходимост, за максимално кратък период от време, при наличието на изискуемите от закона предпоставки и със съответен мотивиран акт. Това разбиране изключва възможността изобщо за командироване на свободни щатни длъжности, независимо дали ще има или не ограничение в срока, защото честата смяна на командировани магистрати на свободна щатна длъжност ще доведе до други отрицателни последици върху работния процес. На практика обаче премахването на безсрочното командироване на незаети щатни бройки следва да се обвърже с гарантирането на ритмични и бързо провеждащи се конкурси, защото в противен случай ще се достигне до невъзможност за работа в органите на съдебната власт, които са кадрово необезпечени.

С измененията в ЗСВ с ДВ, бр.62 от 2016г., в сила от 9 август 2016г., бе премахната възможността за командироване на свободни щатни бройки с цел „пресичане на порочната практика на заобикаляне на конкурсите за назначаване и повишаване посредством института на командироването, и

се гарантира, че до последния ще се прибъгва единствено при реална необходимост – възпрепятстваност на съдията да изпълнява длъжността си и невъзможност той да бъде заместен от друг съдия от същия съд“, видно от мотивите към ЗИДЗСВ. По отношение на прокурорите и следователите е посочено също, че промените в института на командироването са „с цел премахване на необосновано продължително командироване /понякога с години/, с което на практика се заобикаля конкурсното начало, като критериите за командироване се изравняват с тези при съдиите“. Само една година по – късно обаче се стигна до сериозна кадрова необезпеченост и невъзможност за преодоляването ѝ без командироване на незаетите щатни бройки, в резултат на което бе приета нова разпоредба в чл.227 от ЗСВ /ДВ, бр.90 от 2017г./, възстановяваща възможността за командироване на незаета щатна длъжност. Въпреки промените в конкурсните процедури на практика не се стигна до по – бързото им движение, а напротив.

Необходимо е да се направят промени в начина и срока на провеждане на конкурсите и атестациите на законово и/или подзаконово ниво, както и да се подобри организацията им, защото без преодоляване на кадровите проблеми чрез ритмично и бързо провеждане на конкурси, е невъзможно да се осигури необходимата кадрова обезпеченост.

5.ВЪПРОС №5:

Считате ли, че сега действащата нормативна уредба дава възможност за злоупотреба, изразяваща се в разкриване на нови щатове с цел безсрочното командироване на „удобни“ магистрати и как бихте противодействали на такава порочна практика?

ОТГОВОР:

Считам, че отговорът е в законосъобразното и целесъобразно прилагане на закона. Всеки орган следва да упражнява правомощията си по най – добрия за съответната система начин и да носи отговорност за своите решения. Съгласно чл.30, ал.2, т.8 от ЗСВ по предложение на една от колегиите след съгласуване с административните ръководители на органите на съдебната власт Пленумът на ВСС определя броя на съдиите, прокурорите и следователите във всички съдилища, прокуратури и следствени отдели съобразно степента на натовареност. Изследването на степента на натовареност на съответния орган на съдебната власт е задължително условие за увеличаване на щатната му численост.

Обосноваността на подобно решение следва да се съобрази последователно най – напред от съответната колегия, която предлага увеличението на щатната численост, а след това от решаващия орган – Пленума на ВСС, който да мотивира решението си. Нормално е в случай на преценка за необходимост от увеличаване на щатната численост и нейното реално увеличаване, административният ръководител на съответния орган на съдебната власт да осигури кадри, които да работят, включително чрез института на командироване, при спазване на изискванията на закона и съответно мотивиране. На практика в една такава хипотеза се стига до фактическо положение, относимо към отговорите по предходния въпрос. Продължаващото наличие на свободни бройки е свързано с ритмичното и бързо провеждане на конкурсите, при липсата на което се стига до използване на института на командироването.

6.ВЪПРОС №6:

Считате ли, че в голям брой от случаите на предлагане на магистрати за заместници от съответния административен ръководител е налице заобикаляне на конкурсите за повишаване и преместване и как ще противодействате на такава порочна практика?

ОТГОВОР:

Съгласно действащото законодателство принципът е за заместник на административния ръководител да се назначава съдия, прокурор или следовател от същото или по – високо ниво на орган на съдебната власт, отговарящ на определени условия /чл.169, ал.2, изр.1 от ЗСВ/. Законът обаче допуска по изключение за заместник на административния ръководител да се назначава съдия, прокурор или следовател от по – ниско ниво на орган на съдебната власт, който следва да отговаря не само на общите условия, но и на изискванията за стаж по чл.164 от ЗСВ /чл.169, ал.2, изр.2 от ЗСВ/. Очевидно е, че щом има подобна законова възможност, същата се използва по силата на правото за формиране на екип от страна на административния ръководител. Личното ми мнение е, че следва да се обмисли внимателно необходимостта от съществуването на подобна възможност, тъй като същата поражда несправедливости, особено в случаите, в които и самият административен ръководител е от по – ниско ниво, а се наблюдават дори и случаи на прескачане на нива поради липсата на изрична законова забрана. Осигуряването в пълна степен на професионално и конкурсно начало, както и на ритмично кариерно

развитие, изисква законодателно премахване на изключенията при назначаването на административните ръководители и техните заместници. При липсата на законодателна инициатива в тази насока, е необходимо да не се допуска изключението да се превърща в правило, като се вземат решения само след задълбочена преценка и пълно мотивиране на изключителния случай, налагащ назначаване на ръководна длъжност на магистрат от по – ниско ниво на орган на съдебната власт.

7.ВЪПРОС №7:

Бихте ли подкрепили предложение за законодателни промени на правилата за избор на административни ръководители и техните заместници, предвиждащи номиниране на кандидатите от общото събрание на съответната прокуратура и изискване за минимален стаж а същите?

ОТГОВОР:

Въвеждането на изискване за минимален стаж на кандидатите за административни ръководители би следвало да бъде подкрепено в съответствие с принципа за професионално развитие и за осигуряване на по – качествен избор на административни ръководители.

Що се отнася до промяна в начина на номиниране на кандидатите за административни ръководители в прокуратурата по подобие на номинациите за административни ръководители на съдилищата, то считам, че подобна промяна не би била в съответствие със структурата и правомощията на прокуратурата. С въведения през 2016г. модел за номиниране на административните ръководители на съдилищата бе засилено „съдийското самоуправление“ чрез нови функции на общите събрания на съдиите, като това самоуправление произтича от функциите на редовите съдии и от правомощията на председателите на съдилищата. Системите на съдилищата и на прокуратурата са различни, макар и двете да са част от съдебната власт, и това е логично предвид функциите им. Единността на прокуратурата, ръководното начало при управлението на прокуратурите по силата на чл.140 от ЗСВ, конкретните правомощия на административните ръководители и подчинеността им на главния прокурор и на по – горестоящите административни ръководители при упражняване на ръководните им функции, изключват въвеждането на „прокурорско самоуправление“, идентично с модела на „съдийското самоуправление“. Независимо от това, би могло да се помисли за по –

активното включване на прокурорите от съответния орган на съдебната власт при избора на бъдещия им административен ръководител като им се даде възможност да задават въпроси за бъдещите управленски действия и за вижданията на кандидата за разрешаването на конкретни съществуващи към момента проблеми, по реда на чл.194а, ал.6 от ЗСВ, и отговорите на зададените въпроси се вземат предвид от избирация орган. Очевидно възможността за пасивно участие чрез изразяване на становища от прокурорите и следователите при съответната прокуратура по реда на чл.194а, ал.7, изр.2 от ЗСВ не е достатъчно.

Подпис:

/Красимира Филипова/

21.06.2022г.

гр.София